

איזו מדינה תהיה לנו במאה ה-21?

האם נהיה חברה נאורה, מתקדמת ומשגשגת, חלק מהעולם החופשי התעשייתי המפותח, או, חלילה, מדינה השרויה בסיכסוך דמים אין סופי, שקועה במצוקה כלכלית ושטופה בקנאות דתית חשוכה - מדינה הממאיסה על אזרחיה את חייהם ודוחפת את צעיריה לירידה?

העולם שאנו חיים בו משתנה. חומות נופלות, אידיאולוגיות מאובנות ומשטרי דיכוי חולפים מן העולם, אויבים מדורות משתפים פעולה, עמי מזרח אירופה עולים על דרך החופש והשיגשוג. האם תשאר ישראל מאחור, אי של פיגור וקיפאון מחשבתי? קיראו את החוברת הזאת ותראו שאנו חושבים כמוכם בנושאים המהותיים. אנו גם עושים משהו בנדון.

שינוי למען מדינה שפויה ולמען משק חופשי, למען חוקה וזכויות האדם ולמען שינוי שיטת המימשל והבחירות. שינוי - כי בעצם זו המלחמה שלכם. בואו לעשות שינוי.

מהי השקפת העולם של שינוי?

שינוי היא מפלגה ליברלית, דמוקרטית, ציונית ושוחרת שלום. עקרונות היסוד שלנו הם:

- א. **מדינה דמוקרטית** המכבדת את זכויות האדם והאזרח, המבטיחה לכל אזרחיה חופש ושיוויון זכויות.
- ב. **משק חופשי** המבוסס על יוזמה ותחרות, שהוא ערובה לשיגשוג ורווחה.
- ג. **חתיירה לשלום** והתנגדות לשלטון על עם אחר.

שינוי - נקודת הציון שלך במפה הפוליטית

הדרך בה מחולקת המפה הפוליטית בישראל זה שנים, והשימוש הרווח במושגים "ימין" ו"שמאל", מקשים על ישראלים רבים בעלי השקפת עולם מתקדמת ונאורה. מצד אחד, הימין הלאומני - הליכוד ובעלי בריתו - דוגלים בתפיסה מדינית סרבנית המונעת כל סיכוי לשלום. תחת הסיסמה הכוזבת של "דו-קיום" עם הפלשתינאים נוצר בארץ ישראל השלמה מצב של דרמויות. ניצי העבודה, שמפלגתם אמורה לתמוך בפשרה מדינית, אינם רחוקים למעשה בתפיסותיהם מהליכוד. מצד שני, למרות שאנו שותפים למפלגות השמאל הציוני בתפיסה המדינית העקרונית ובמאבקים למען זכויות האדם והאזרח, בתחום החברתי-כלכלי יש לשינוי כמפלגה ליברלית עמדה ייחודית משלה. שינוי היא הכתובת הפוליטית הטבעית לאלה המאמינים בשלום, בשלטון החוק ובזכויות האדם, ומבקשים לאמץ תפיסות כלכליות ליברליות, שהביאו שיגשוג ורווחה לחלק ניכר של העולם.

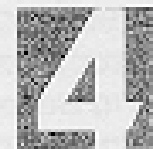
רק אל תקרא לנו מערך

מפלגת העבודה היא שהמציאה את השיטה המפלגתית-ביורוקרטית לניהול המשק, שיטה הנורמת לשלונות כלכליים, להשחתת המידות ולשעבוד האזרח לביורוקרטיה בכל תחומי חינו. שיטה זו היא שמוטטה את מפעלי חברת העובדים והמאייסה את ההסתדרות על חברה. אנו, בשינוי, מאמינים בכלכלה חופשית שתשדד צמיחה ויצירה. גם בתחום המדיני אנו שונים ממפלגת העבודה. בעבודה יסודות ניציים חוקים, אשר אמונים על הקפאון המדיני לא פחות מהליכוד. העבודה, בשנות שלטונה, היא שהחלה בהקמת ההתחליות בשטחים. לעבודה אין עמדה ברורה ומציאותית בשאלת המויים עם הפלשתינאים. לאחרונה שבו ואיננו ניצי העבודה את הליכוד מימין במשא המויים לשלום עם סוריה.

כמפלגה ליברלית המאמינה בערכים הומניים ובזכויות הפרט, אנו שונים ממפלגת העבודה ביחסנו לשלטון החוק ולזכויות האדם, בישראל ובשטחים. שרי הבטחון והמשטרה, אנשי העבודה, נשאו בשנים האחרונות באחריות לתופעות חמורות בתחום זה. גם בנושא הנורמות של התנהגות ציבורית אנו שונים מהעבודה, כפי שאפשר ללמוד משערוריית מימון המפלגות ומינויים פוליטיים סייטוניים בשרות הציבורי, אשר שתי המפלגות הגדולות שותפות להם. שינוי נלחמת בכפיה הדתית. מפלגת העבודה היא שהמציאה את הכניעה למפלגות הדתיות והחרדיות, לרבות הפטור הסיטוני לחרדים משרות בצה"ל, והליכוד רק שיכלל את השיטה.

והאם הליכוד בעד משק חופשי?

לא. הליכוד ברובו נוקט עמדות דמגוגיות, ובשנות שלטונו הבלעדי, "בימי ארידור העליונים", הגיע לשיאים של חוסר אחריות כלכלית והמיט אסון על המשק. שרים כלכליים מטעם הליכוד אינם פחות "בולשיביקים" משרי העבודה ומצטיינים לא פחות מהם בהצפת שרות המדינה והחברות הממשלתיות במינויים פוליטיים. תמיכתו של הליכוד בעקרון ההפרטה היא בעיקרו של דבר מס שפתיים, וההתקדמות שהושגה בתחום זה בשנות שלטונו היא מועטה ביותר. היכולת למנות את עסקניו לתפקידים בסקטור הציבורי חשובה לו יותר ממימוש תוכניות ההפרטה. רק מפלגה המאמינה בחברה חופשית ובמדינה חופשית, אפשר לסמוך עליה שתילחם למען משק חופשי.

שיטת המימשל - לשנות או להתבזות

שיטת המימשל הקיימת בישראל פשטה את הרגל. במצב של תיקו בין שני הגושים, ניתן כוח עצום ללשון המאזניים החרדית ולעריקים וסחטנים המוכנים לעבור מנוש לגוש תמורת שוחד, לא רוב העם מחליט מי יהיה ראש הממשלה וגם לא רוב הכנסת, אלא הרב שך, הרבי מלובביץ', אפרים גור, יצחק מודעי, אברהם שריר ודומיהם. שיטה זו מחמירה את הכפיה הדתית, משחיתה ומבזה את המערכת הפוליטית. הדרך המעשית היחידה להתגבר על מכשלה זו היא להנהיג בחירה ישירה של ראש הממשלה על ידי כלל הציבור. שינוי הגישה, שד לפני המשבר הממשלתי של מרץ 1990, הצעת חוק מפורטת בעניין זה. ההצעה כוללת גם ערובות לשמירה ולחיאוק סמכויות הכנסת. הכנסת תוכל לקטוע בדרכים שונות את כהונת ראש הממשלה ולהחליט על בחירות חדשות. כך יימנע ריכוז כוח מופרז בידי איש אחד, העלול להיות מסוכן בתנאים של ישראל.

ועדת החוקה של הכנסת הכינה, על פי יוזמת 4 חברי כנסת ולאחר דיונים מעמיקים, את הצעת החוק לבחירה ישירה של ראש הממשלה לקריאה שניה ושלישית, אולם ראש הממשלה שמיר וראשי הליכוד לא בחלו בשום אמצעי כדי להכשיל את הרפורמה, וזאת מטעמים פסולים ואינטרסנטיים. הכשלת הרפורמה על פי התכתיב של ראשי הליכוד והחרדים פירושה הנצחת השיטה הנוכחית, על כל עיוותיה ושחיתויותיה. הליכוד הוא שטשא מעטה באחריות לאחיות החנק של הסיעות החרדיות במערכת הפוליטית.

להיות עם חופשי - עם כלכלה חופשית

אנו דוגלים במשק חופשי המבוסס על יוזמה ותחרות. הניסיון של עשרות השנים האחרונות בשלם כולו מוכיח כי זו הדרך לשיגשוג ורווחה. רק בדרך זו ניתן להביא להעלאת השכר. מפלגות סוציאל-דמוקרטיות במערב, ולאחרונה גם מדינות קומוניסטיות לשעבר במזרח, הבינו זאת והלכו בדרך זו בשנים האחרונות. יש להקטין את מעורבות הממשלה במשק ולהקטין מגננטים ציבוריים מנופחים. אנו תומכים בהפרטה (פריווטיזציה) של חברות ממשלתיות בדרך ציבורית מסודרת, ללא פרוטקציוניזם. אנו תומכים במכירת חלק ממניות החברות ההסתדרותיות לציבור על די הנפקת מניות לציבור בכלל, ולטובדי אותם מפעלים בתנאים נוחים בפרט. אנו מתנגדים לסיבסוד ציבורי של מפעלים כושלים וחסרי סיכוי. יש לעזור, בהתאם ליכולת המשק, רק למי שמוכן ומסוגל לעזור לעצמו. החברה חייבת לעזור למובטלים,

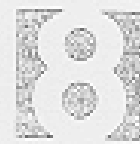
אך לא לסרבני עבודה. יש לנתק את הצמדות השכר הקיימות בשרות הציבורי ולעודד
ניידות עובדים, תוך שמירה על זכויות הפנסיה שלהם. יש לעודד תחרות חופשית
ולפעול בתוקף נגד **מונופולים וקרטלים, ממשלתיים או פרטיים**.
יש לשמור על רמה סבירה של הריבית הבנקאית ולמנוע הישנות המצב שנוצר בשנים
הקודמות כאשר עליית הריבית זרעה הרס במשק היצרני. אנו תומכים בצמצום
הפיקוח על מטבע חוץ ובחופש הסחר הבינלאומי. **ההתנכלויות ליבוא הן בין הגורמים
ליוקר המחיה בארץ**. אנו בעד שיחרור התקלאים מהשיעבוד למועצות ייצור ושיווק
מונופוליסטיות למיניהן.
מובן כי תנאי בסיסי לצמיחת המשק הוא הורדת נטל המיסים.

ישראל על הגובה - בגובה המיסים

המיסים בישראל הם מן הגבוהים בעולם. אפשר וצריך להוריד את שיעורי המס.
הנסיון בעולם מראה כי ניתן לעשות זאת מבלי לפגוע בהכנסות המדינה.
אנו תומכים בהורדה ניכרת של שיעורי המס, לשכירים ולעצמאיים, עד לשיעורים
מירביים שבין 30%-40%, תוך ביטול פטורים שרירותיים ובלתי-מוצדקים. יש
לבטל את כל האפליות הקיימות היום במיסוי נגד העצמאיים. יש לעודד את
העצמאיים הקטנים ואת היוזמים, שהם מעמודי התווך של כל משק מודרני מפותח.
יש לבטל את מס המעסיקים - מס אנטי-כלכלי ואנטי סוציאלי המעניש על העסקת
עובדים בתקופה של אבטלה. מצד שני, אנו תומכים בהטלת מס על רווחי ההון
בבורסה, תוך התחשבות, כמובן, בהפסדי הון. זהו אבסורד (שיימפלגת העבודה)
ותנת לו יד, שבישראל מטילים מס גבוה על עבודה ועל יצירה, אך אין מס כלשהו על
רווחים פיננסיים. יש להל מלחמת חורמה נגד ההון השחור, בכל האמצעים החוקיים.

קל לדרך על "האיש הקטן"

משק חופשי הוא טוב ל"איש הקטן". ניקח מספר דוגמאות:

הריבית על המשכנתאות ירדה בשנים האחרונות באופן משמעותי. הדבר לא קרה בגלל טוב ליבו של פקיד או בנקאי כלשהו, אלא משום שתחום זה, שבו שלט עד אז, בתמיכת הממשלה, הקרטל של הבנקים למשכנתאות, נפתח לתחרות. גורמים נוספים נכנסו אליו והחל החיזור אחרי הלקוח. כך תוקן במידה מסוימת העיוות ששינוי התריעה נגדו במשך שנים - שיעבודם של ישראלים צעירים בתחילת דרכם לשנים רבות של החזר משכנתא בריבית נשך.

האם ביתך הוא אכן שלך? כדאי לך לבדוק זאת. מאות אלפי ישראלים נרים בבתיים השייכים למינהל מקרקעי ישראל ובתאריך נקוב אמורה הבעלות לחזור למינהל. בינתיים משלמים המשתכנים למינהל דמי חכירה, וכל תיקון בדירתם או העברתה לידיים אחרות טעונים הסכמה של פקידיו בתהליך ביורוקרטי מסורבל, תמורת תשלום שהמינהל עצמו קובע לפי שיקול דעתו. אכן, הסוציאליזם הישראלי במיטבו. **שינוי דורשת** לאמץ את ההמלצות של ועדה ציבורית שהוקמה בעניין זה, ולאפשר לדיירי המינהל לרכוש את הזכויות על דירותיהם ולהפוך למעשה לבעלי הדירות. תהייך רובינשטיין הצליח לפני מספר שנים להעביר החלטת ממשלה בזכות אימוץ תכנית זו. כצפוי הכשיל שר החקלאות, איש מפלגת העבודה, את ביצוע הרפורמה. בכנסת הנוכחית חזרה שינוי לעסוק בנושא זה, ותהייך אברהם פורז הניש הצעת חוק ברוח זו.

מדוע המחירים בארץ גבוהים בהרבה מהמקובל בחוץ לארץ? הממשלה דואגת לייקר את היבוא באמצעות מבסי מגן, ולהקשות עליו בכל דרך אפשרית באמצעות טריקים מינהליים. הדבר מייקר את המוצרים המיובאים, אך גם את תוצרת הארץ שאינה נחשפת ליבוא מתחרה. כל זה נעשה כדי להגן כביכול על היצור המקומי. למעשה הדבר רק מנציח את העיוותים במשק, עוזר למונופוליסטים המקומיים, ומקיים באופן מלאכותי מפעלים שאין להם הצדקה כלכלית ואינם מסוגלים לשלם שכר הוגן לשבדיהם.

העובד הישראלי והצרכן הישראלי הוא המשלם, ברמת חייו, על ההתנכלויות לחופש הסחר הבינלאומי. אנו מאמינים כי לישראל כל הנתונים לפתח משק מודרני משגשג, אם רק יפסיקו "להגן" עליו באמצעים המנציחים פיגור ועיוותים.

האם באמת נכון שתפיסה כלכלית ליברלית סותרת את הצדק החברתי?

לא. להיפך: צמיחת המשק והתפתחותו, האפשרויות רק בתנאים של חופש ותחרות, הן שיעמידו לרשות המדינה את האמצעים הדרושים לביצוע תפקידיה החיוניים בתחום חברתי - שירותי הרווחה, השיכון, שיקום השכונות, החינוך והבריאות. רק משק מודרני מפותח יכול לשאת על גבו את תפקידיה המגוונים של מדינת הרווחה המודרנית. כדי להיות אפקטיבית וצודקת באמת, חייבת מדיניות הרווחה להתרכז בצרכים אמיתיים, ובסיוע לאלה הזקוקים לו באמת. אסור שהמדינה תסבסד את כולם ללא הבחנה ביד שמאל, ותגבה מאזרחיה מיסים רצחניים ביד ימין. ישראל, שבה הכל מסובסד והכל נמצא בפיקוח, היא מדינה המפקירה את גמלאיה לעוני ולמצוקה. שאיפתנו לשלום טובעת גם מרצוננו להפנות את מאמצי המדינה ומשאביה לצמיחת המשק ולפתרון בעיות החברה. כאשר משקיעים הון עתק בהתחלואות, במקום בפתרון בעיות הפקקים ותאונות הדרכים, כאשר משקיעים מיליונים בתשתית לילות בשטחים, במקום בחינוך, בבריאות, באוניברסיטאות ובשיקום שכונות בישראל - אין זו רק איוולט מדינית, זהו גם עוול כלכלי וחברתי.

10 איך לרפא את הרפואה הציבורית?

גם בתחום זה אנו מציעים פתרונות מעשיים, פתרונות שנוסו והוכיחו את עצמם בארצות המפותחות והמתקדמות.

כדי להציל את מערכת הרפואה הציבורית מהמשבר העמוק אליו נקלעה כתוצאה מהניהול הכושל והתפיסות האידיאולוגיות המיושנות של ראשי העבודה וההסתדרות, יש לערוך בה רפורמה יסודית. **בתי החולים צריכים להפוך לרשויות ציבוריות הנהגות מאוטונומיה ניהולית וכספית.** ניהול אוטונומי של בתי החולים יאפשר התייעלות שתביא ברכה הן לחולים והן לסגל הרפואי.

כדי להבטיח אמצעים נוספים למערכות הבריאות, לשפר את שכרם הנמוך באופן מחפיר של הרופאים, האחיות ושאר עובדי המערכת - **אין להימנע מהנהגת תשלום צנוע על ידי האוכלוסייה המבוססת בעת קבלת הטיפול הרפואי, תוך מתן פטור לשכבות החלשות.**

איוזה אדם בעל הכנסה סבירה לא יסכים לשלם מחיר של כרטיס קולטע עבור ביקור אצל רופא כדי להיפטר מהתורים הנוראיים לניתוחים ומהצורך לשלם עבורם ימתחת לשולחן? סכומים גבוהים הרבה יותר? בדרך זו הלבו הסוציאלי-דמוקרטיים בשוודיה - מדינת הרווחה הקלאסית. גם לנו מותר ללמוד מנסיון זה.

כשאין חינוך - אין עתיד

משרת החינוך היא כלי חיוני לקידום החברה הישראלית כחברה פתוחה ומודרנית, לצמצום הפערים בחברה ולהבטחת שוויון ההזדמנויות. לפיכך, היא צריכה לזכות במקום גבוה יותר בסדר העדיפויות הלאומי.

ערכי יסוד הומניסטיים ודמוקרטיים, והצורך להתמודד עם אתגרי העולם המודרני, צריכים לזכות בדגש מיוחד. יש להעניק עדיפות גבוהה להכשרה מקצועית וטכנולוגית. אנו רואים בחיוב מעורבות של הורים בנעשה בתוך בתי הספר ונכונות מצד הורים לסייע בתוכניות העשרה שונות, בתנאי שבכל תוכנית כזאת ישתתפו כל תלמידי בית הספר המעוניינים בכך.

ההשכלה הגבוהה בישראל נמצאת במשבר קשה. ישראל היא המדינה המפותחת היחידה שבה נשללת מרבים מבוגרי התיכון ההזדמנות ללימודים אקדמיים. למצב זה השלכות חברתיות חמורות ביותר. אנו מציעים לבטל את המונופול של המועצה להשכלה גבוהה ולהתיר, לצד האוניברסיטאות, הקמת מכללות וקיום קורסים אקדמיים במגוון של מסגרות, ציבוריות ופרטיות, מקצועיות, אזוריות ומקומיות. על המדינה לדאוג לשני עניינים: להבטחת סטנדרטים אקדמיים הולמים ולכך שלא תימנע משום ישראלי האפשרות ללימודים אקדמיים בשל העדר אמצעים. בכנסת הזאת, בעקבות הצעות חוק פרטיות שהגיש ח"כ רובינשטיין, אכן הוקמו מכללות חוץ אוניברסיטאיות, ובכנסת הבאה בכוונתנו לפעול להרחבת הרפורמה.

העליה - סיכוי גדול לישראל

גל העליה הגדול הוא סיכוי גדול לחברה ישראלית - סיכוי שאסור להחמיצו. יש להקפיד על כך שייסל הקליטה יהיה ברמה אשר תבטיח לעולים את צרכיהם ההכרחיים בתקופה הראשונה, הקשה במיוחד. יש לאפשר לעולים להביא את רכושם ארצה ללא מכס. אנו מאמינים כי ניתן להוזיל באופן משמעותי את מחירי הדירות בארץ, גם לעולים וגם לותיקים, על ידי מכירה מאסיבית של קרקעות המדינה לציבור, ביטול המכס על יבוא חומרי בניה ופישוט הליכים בירוקרטיים שונים. יש לעודד במיוחד את עמותות הבניה של העולים, וכבר פעלו בהצלחה למניעת קיפוחן מטעמים פוליטיים. כמו כן אנו מטפלים בבעיות מיוחדות של העולים, כגון בחינות הרופאים. אנו מאמינים כי על הממשלה להגביר את השקעותיה בפרוייקטים של תשתית, וכך ליצור מקומות עבודה חדשים. אולם תרומתה העיקרית לצמיחת המשק ולתעסוקה היא ביצירת אקלים כלכלי נוח ליוזמות ולהשקעות הון, ישראלי ובינלאומי. מובן כי יש ליצור גם את התנאים המדיניים שיעודדו השקעות הון זרות, החינוכיות לקליטת העליה. נכונותה של הממשלה לסכן את הערבויות האמריקאיות להלוואות הדרושות לקליטת העליה, על ידי התחלואות פרובוקטיביות, היא שיא של חוסר אחריות לאומי. יש להגן על העולים מפני הכפייה הדתית, במיוחד בכל הנוגע לחקירות משפילות בדבר יהדותם. משרד הקליטה הפך את "הקליטה הרוחנית" לשם נרדף לשטיפת מוח דתית ולאומנית - אנו שוללים זאת. יש להקפיד על חופש התנועה על העולים ולהימנע מכל הגבלה שרירותית על מתן דרכונים להם.

להיות ריאליים - להאמין בשלום

יש סיכוי לשלום. השלום עם מצרים, גם כשהוא "שלום קרי", מוכיח זאת. אלה הטוענים היום כי "לעולם לא יהיה" שלום עם הפלשתינאים, אמרו לפני כמה שנים כי "אין סיכוי" לשלום עם המצרים.

גם לאחר מלחמת המפרץ, למרות עמדתם הנפסדת של ירדן והפלשתינאים במלחמה, לא נשתנו נתוני היסוד של הסכסוך. אנו מאמינים כי רק פתרון מדיני יכול להבטיח את שלומה ואת שיגשוגה של ישראל ואת שמירת הערכים האנושיים שאנו מאמינים בהם.

אנו שואפים לשלום שיוציא את ישראל ממעגל המלחמות ושפיכות הדמים, לכל נהיה מדינה דו-לאומית שבה אנו שולטים על עם אחר, השונא את שלטונו ומתקומם נגדו. הסדר השלום יהיה מבוסס על העיקרון של שלום תמורת שטחים. בטחונה של ישראל יובטח על ידי תיקוני גבול בטחוניים, סידורי בטחון ופירוז בשטחים שימונו. אנו תומכים בכל דרך מעשית לקידומו של תהליך השלום, לרבות ועידת השלום ובחירות בשטחים.

במסגרת הסדרי ביניים אפשריים, אנו תומכים בפינוי רצועת עזה ובהעברתה למשטר נאמנות של מדינה ערבית או לאוטונומיה מקומית. אנו מתנגדים להתנחלויות ולכל צעדי הסיפוח הזוחל בשטחים. עד להשגת ההסדר, יש לנהוג בשטחים על פי הנורמות של המשפט הבינלאומי ולשמור, ככל האפשר, על זכויות האדם.

איך דואגים לבטחון לאומי?

בטחון אינו רק העוצמה הצבאית ובוודאי שלא רק שטחים. בעולם המודרני בטחון לאומי מורכב מגורמים נוספים, כגון: חוסנה הכלכלי של המדינה, יציבות משטרה, המורל הלאומי, גיבוש הסכמה רחבה על המטרות הלאומיות, שלום עם השכנים, יחסי חוץ וקשרים עם מדינות ידידותיות. מכל הבחינות האלה, המשך הסטטוס־קוו בשטחים והנצחת הסיכסוך הישראלי-ערבי חותרים תחת אופיית הבטחון הלאומי של ישראל.

כל דיון בנושא הבטחון הלאומי חייב להתבסס על ההנחות הבאות:

- א. מניעת מלחמה עם ארצות ערב היא מטרה מדינית־בטחונית ראשונה במעלה של ישראל. העדר הסדר מדיני והמשך ההתקוממות בשטחים יוצרים סכנה של מלחמה כוללת, שהיא האיום העיקרי.
- ב. עוצמתה הצבאית של ישראל נותנת לה שולי בטחון רחבים בגטילת סיכונים בהסדר מדיני.
- ג. ביקורו של סאדאת בירושלים ב־1977 היווה פריצת דרך היסטורית בתהליך ההדרגתי של השלמה עם קיומה של ישראל, המתרחש בחלק ניכר מהשלב הערבי, שיקולים גיאופוליטיים ואינטרסים פנימיים מנתיבים נכונות נזרחה והולכת בעולם הערבי, לרבות בקרב חלק מהפלשתינאים, להגיע להסדר מדיני על פי הנוסחה "שטחים תמורת שלום". יחד עם זאת, ברור כי העדר פתרון והמשך שלטוננו בשטחים מחזקים את הגורמים הקיצוניים והפנאטיים הקיימים בעולם הערבי ובקרב הפלשתינאים, ובראשם הפונדמנטליזם האיסלאמי.
- ד. השינויים הדרמטיים בזירה הבינלאומית יוצרים סיכוי חסר תקדים להגיע לשלום תוך הבטחת צרכי הבטחון של ישראל. ארצות הברית נותרה, למעשה, מעצמת העל היחידה בעולם, ולאחר מלחמת המפרץ נברו מעורבותה באזור וטחישותה לקדם את תהליך השלום. עתידה המדיני, האסטרטגי והכלכלי של ישראל, לרבות סיכויי הקליטה המוצלחת של העלייה ההמונית המגיעה אלינו, קשור ביחסים הדוקים הם עם ארה"ב והן עם אירופה המתאחדת והמשגשגת. לתמיכת גורמים אלה בישראל נודעת חשיבות עצומה, אולם בתנאים החדשים לא נוכל לסמוך על תמיכה אוטומטית כ"נגס אסטרטגי" במלחמה הקרה. עלינו להשתלב בעולם החופשי, גם מבחינת הערכים הדמוקרטיים שעולם זה דוגל בהם. שלטוננו בשטחים אינו עולה בקנה אחד עם ערכים אלה. גם התמורות המהפכניות בתוך ברית המועצות לשעבר תורמות לסיכוי לשלום. רוסיה מפעילה היום את השפעתה בעולם הערבי בכיוון של מתינות מדינית, ומשודדת את ארצות ערב ואת הפלשתינאים לנהל מ"י"ם לשלום עם ישראל. אין זה סביר כלל כי היא תיתן את ידה להרפתקה צבאית כלשהי באזור.

הבעיה הפלשתינאית - פתרונות מעשיים

ההתקוממות בשטחים וצעדי ההתנתקות של ירדן מהם, מוכיחים בעליל כי לא יתכן שלום עם השולם הערבי ללא שלום עם העם הפלשתינאי, שהוא בעל ריבנו העיקרי. שלום יציב מחייב מציאת פתרון לשאיפות האומיות של העם הפלשתינאי בדרך שתעלה בקנה אחד עם בטחון ישראל.

משום כך אנו מעדיפים הסדר קונפדרטיבי ממזרח לישראל, דהיינו קונפדרציה פלשתינאית-ירדנית. העדפה זו נובעת מההגבלות הבטחוניות שיוטלו על כל ישות מדינית שתוקם בשטחים ואשר יגבילו את ריבונותה. הסדר קונפדרטיבי - יהיה המשטר בירדן אשר יהיה - עדיף מבחינה זו, וגם בצד הפלשתינאי, באשיף ובקרוב ראשי הציבור בשטחים, אפשרות כזו אינה נדחית. עם זאת, לא משלול אפשרות של הקמת מדינה פלשתינאית בשטחי יהודה, שומרון ורצועת עזה בכפוף למילוי צרכי הבטחון של ישראל ופתרון בעיית הפליטים מחוץ לגבולותיה, וזאת לאחר תקופת מעבר ממושכת, אשר אורכה ייקבע במשא ומתן. לאחר ועידת מדריד, כאשר בחר לכל מהו טיבה של המשלחת הפלשתינאית ומי עומד מאחוריה, אין עוד ממש בהכרזה לפיה י"לא מדברים עם אשיף". על ישראל לקרוא לכל גורם פלשתינאי יציג, לרבות אשיף, לנהל מו"מ ישיר לשלום על בסיס של הכרה במדינת ישראל והפסקת פעולות הטרור והאיבה. אנו מאמינים בחוסנה של ישראל וביכולתה לשאת ולתת עם הפלשתינאים, תוך עמידה על התנאים הדרושים להבטחת בטחונה. כחלק מהצעדים לבניית אמון הדדי במהלך המשא ומתן, אנו תומכים בהצעה שתביא להקפאת ההתנחלויות מצד אחד, ולהשעיית החרם הערבי נגד ישראל ומעשי האלימות בשטחים, מצד שני.

16 חופש דת - ולא כפייה דתית

אנו דוגלים בחופש הפרט. בענייני דת ומתנגדים לכפייה הדתית ולאלימות החרדית. אנו תומכים בשוויון הזרמים ביהדות. אנו מתנגדים לכפיית סמכותם של בני הדין הרבניים על הציבור החופשי ולהטלת "מצור" על הציבור החופשי בשבתות. אנו נאבקים נגד השטרוריה הלאומית של הפטור הסיטוני לבני העדה החרדית מהשרות בצה"ל, במסווה של "דחיית" שירותם של תלמידי הישיבות החרדיות. אנו מתריעים נגד גילוי הלאומנות והגזענות במסווה דתי.

אין אנו תנועה אנטי-דתית. איננו מתנכרים למסורת היהודית - אדרבא, היא חשובה לנו מכדי שנשאיר אותה לאגודה, שייס ומפד"ל, שיפרשו אותה ברוח של כפייה, קנאות ושנאת זרים. איננו מתנכרים לזכויות ולאיונטרסיים של הציבור הדתי. תמכנו גם בהצעות חוק שיזמו המפלגות הדתיות, כאשר חשבנו אותן לצודקות - כמו למשל בעניין הגנה על עובדים דתיים שאמונתם מונעת מהם לעבוד בשבת. הבסיס ליחסים בין הציבור הדתי לנווני והציבור החילוני הם העקרונות של חופש ושוויון, ומתוך כך גם כבוד הדדי והתחשבות הדדית.

17 ערביי ישראל - אזרחים שווים

אנו מאמינים בשוויון בין כל אזרחי המדינה, ללא הבדל דת ולאום, כפי שמונח במגילת העצמאות. עקרון זה הוא מיסודות הדמוקרטיה הישראלית. במסגרת המאבק למען מימושו של עקרון השוויון הלכה למעשה אנו דוגלים, בין היתר, בהקצאת משאבים לכל הרשויות המקומיות והמוסדות הציבוריים במדינה על בסיס קריטריונים אובייקטיביים ואחידים; בשילובם המלא של אזרחי המדינה הלא יהודים בשרות הציבורי ובמשק הציבורי; במדיניות צודקת ושוויונית בתחום הקרקעות; בשמירה על מעמדה של השפה הערבית כשפה רשמית שניה; בביטול חובת הרישום של סעיפי הלאום והדת במרשם התושבים ובתעודות הזהות. אזרחות שווה בפועל לכל אזרחי ישראל מחייבת נשיאה שווה בנטל החובות. אולם, כל עוד לא נכונו יחסי שלום בין ישראל לשכנותיה, לא ניתן לממש עקרון זה בתחום השרות הצבאי. יחד עם זאת, יש לעדד את התנדבותם של ערביי ישראל לשרות הצבאי, ואת הקמתה של מסגרת לשרות לאומי אזרחי אלה שאינם מתגייסים. לכל אזרחי המדינה צריכות להיות אותן זכויות סוציאליות, בין אם שירתו בצבא ובין אם לא שירתו. הגמול למשרתים על אובדן שנות לימודים ועבודה צריך להיות פיזי כספי הולם, בין אם תשלום חודשי נאות בזמן השרות ובין אם מענק שחרור, שגודלו ייקבע על פי תקופת השרות בצה"ל או בשרות הלאומי.

נשים שוות בכל. נקודה.

שוויון הזכויות בין המינים הוא מעקרונות היסוד של חברה נאורה ומתקדמת. יש להגשים עקרון זה הלכה למעשה בכל התחומים. יש להבטיח תנאים שווים לאשה ולגבר בכל הקשור לתנאי השכר, קידום בעבודה ומיסוי. יש לדאוג להרחבת השת מעונות היום, ולהנהיג זמן עבודה נמיש, המתחשב במצבה של האשה ובתנאי עבודתה (יום עבודה מפוצל). שינוי הגישה מסמך עם הצעות מפורטות בעניינים אלה לעדה הממלכתית לבדיקת מעמד האשה.

המוטופול של הרבנות האורתודוקסית בדיני האישות כרוך בפגישה חמורה בזכויות האשה - גם מסיבה זו אנו דורשים לבטלו. מניעת שיתופן של נשים במועצות דתיות היא ביטוי לאפליה, מאחר שמועצות אלו הן גופים ממלכתיים. בארבע עיריות חשובות - בירושלים, בתל-אביב, בחיפה ובהרצליה - נציגי שינוי שותפים למאבק בנושא זה, כולל עתירות לבג"צ.

אנו תומכים בביטול החקיקה הפוגעת בזכותה של האשה להחליט על הפסקת הריון. בשלב ראשון אנו דורשים את החזרת הסעיף הסוציאלי בחוק ההבלות.

19 חוקה ושינוי השיטה - זה אנחנו

מאז הקמתה פועלת שינוי לאימוץ חוקה נאורה ולשינוי שיטת הבחירות. בכנסת הקודמת מנעה הקואליציה של הליכוד והמפלגות הדתיות את האישור הסופי של חוק יסוד זכויות האדם, שהגיש ח"כ אמנון רובינשטיין עוד בכנסת העשירית. בהצעה זו באו לידי ביטוי הערכים הבסיסיים שאנו מאמינים בהם: חופש הפרט, חופש הביטוי, שוויון בין אזרחים ללא הבדל דת ולאום, שיוויון מלא לאשה, הגנה על האזרח מפני פגיעה שרירותית מצד השלטון. ברוח עקרונות אלה פועלת שינוי בכנסת ובמאבקים ציבוריים. בכנסת זו חידשה שינוי את מאבקה למען חוק יסוד זכויות האדם והעבירה אותו בקריאה טרומית, למרות לחצי הסיעות הדתיות והחרדיות. הצעה זו, אם תתקבל, תמנע מעתה ואילך את האפשרות לחוקק בארץ חוקים אנטי-דמוקרטיים המוגעים בזכויות האזרח: בית המשפט העליון יוסמך לפסול חוקים אלה, משום כך אנו קוראים לכל הציבור הנאור, המאמין בדמוקרטיה ובזכויות האזרח, להאבק נגד קבורת החוק בועדה על פי דרישת המפלגות הדתיות. בכנסת זו, כמו בקודמותיה, הניחה סיעת שינוי על שולחן הכנסת הצעת חוק לשינוי שיטת הבחירות, כדי להכניס לשיטת הבחירות את היסוד של בחירה אישית, ולחוק את הקשר בין הבוחר והנבחר. עוד לפני פרוץ המשבר הממשלתי במרץ 1990, הגישה סיעת שינוי הצעת חוק לבחירה ישירה של ראש הממשלה.

20 להחזיר את הירוק לנחול-לבן

רק השילוב הנכון בין הפיתוח הכלכלי לבין הדאגה לאיכות הסביבה יכול להבטיח לתושבי ישראל איכות חיים גבוהה. סיעת שינוי בכנסת יזמה והעבירה חוקים שתורמו תרומה של ממש לנושא איכות הסביבה. כך, למשל, יזמנו את החוק לשמירת נקיון שהתקבל בכנסת ה-10, ואשר העניק לרשויות המקומיות סמכויות רחבות לפעול נגד זיהום הסביבה מסוגים שונים. הרשויות המקומיות צריכות להשתמש בצורה יותר נמרצת בסמכויות אלה. כמו כן, אנו תומכים בחיזוק מעמדו של המשרד החדש לאיכות הסביבה.

ברשויות המקומיות בהן אנו מיוצגים, בכנסת ובוועדותיה, פעלנו ואנו ממשיכים לפעול בנושאי איכות הסביבה הקובעים במידה רבה את איכות חיינו: איכות האוויר ומניעת זיהום תעשייתי, שימור הנחלים, החזקת כבישים ונקיון שולי הכביש, שיפור חזות הערים, סילוק גרוטאות ופסולת ממקומות מיושבים. בנושא סילוק הפסולת, אנו עומדים לזיום חוק חדש, שיחייב רשויות מקומיות לדאוג לסילוק מפגעים אלה, ויטייל על העבריינים המשליכים פסולת במקומות אסורים וגורמים מפגעים סביבתיים קשים, גם עונש וגם תשלום של הוצאות הפינוי. ההגנה על איכות הסביבה היא נושא מובהק לשיתוף פעולה בינלאומי ואזורי. אנו מקווים כי התהליך המדיני יאפשר שיתוף פעולה חיוני זה גם באזורנו.

תאונות דרכים או רשלנות פושעת

בעיות התחבורה והבטיחות בדרכים הניעו למצב קריטי ובלתי נסבל. תוצאה של הזנחה רבת שנים בפיתוח מערכות התחבורה היבשתית ושל איוולת יד במלחמה בתאונות הדרכים.

שינוי רואה נושא זה במלוא חומרתו וסבורה שיש לקדמו בסדר העדיפויות הלאומי מבחינת התייחסות הממשלה והקצאת המשאבים לצורך זה.

כאשר "הכבישים האדומים" תובעים את מחיר הדמים יום יום וכאשר מרכז הארץ הינו פקק אחד גדול, לא יתכן להשקיע תקציבי ענק בסלילת כבישים בשטחים ממזיעים פוליטיים מובהקים.

קידום תוכנית האב הארצית לכבישים ופיתוח רשת הכבישים המהירים בישראל ברצף מלא הם תנאי ראשון להקלת הצפיפות בכבישים ולהגברת הבטיחות בדרכים. במקביל יש לפתח רשת רכבות ארצית מודרנית ורכבות פרברים ולשפר את רמתה של התחבורה הציבורית. פיתוח התשתית התחבורתית יתרום לניידות עובדים ולתעסוקה ויאפשר פיזור האוכלוסיה וקליטת העליה.

נושאי הבטיחות בדרכים והנהיגה חייבים להשתלב באופן מלא במערכת החינוך. את דיני התעבורה יש לאכוף בחומרה בגין עבירות קשות המסכנות חיי אדם. מאידך, יש להימנע משחיקת האזרח במערכת בירוקרטית ומשפטית בגין עבירות שוליות שהן לא פעם תוצאה של פיגור בפיתוח תשתית התחבורה.